

T I J D S C H R I F T

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM



17^e Jaargang.

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1909

Bijdrage tot de muntgeschiedenis van Holland.

FRANS VAN MIERIS heeft bij de samenstelling van zijn *Groot Charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Vriesland* gebruik gemaakt van de thans in het Rijksdepot te 's-Gravenhage bewaard wordende *Archieven van de Leen- en Registerkamer der grafelijkheid van Holland* en heeft daaruit verschillende muntordonnantiën overgenomen. De geleerde VAN DER CHIJS heeft in zijn bekend werk *De munten der voormalige graafschappen van Holland en Zeeland* de muntordonnantiën uit het Charterboek van VAN MIERIS overgenomen onder meer de muntevaluatie van Graaf WILLEM IV, deel uitmakende van het op 16 December 1342 door dezen vorst uitgevaardigd *Gebod*, dat, — ontleend aan het Register EL 32, (f^o. 90) der voorbedoelde archieven —, in zijn geheel is afgedrukt op blz. 671 in het tweede deel van het gezegd Charterboek. Uit eene vergelijking van het door VAN MIERIS gebruikte handschrift met zijn zoo juist aangeduiden afdruk, bleek mij, dat hij zich op meer dan een plaats heeft vergist en eene in het handschrift voorkomende verkorting niet heeft kunnen of durven aanvullen. Zoo heeft de in de *Archieven van de Leen- en Registerkamer* voorkomende minuut de waarde der gouden munten uitgedrukt in *schellingen Hollandsch* terwijl VAN MIERIS er *groten Hollandsch* van heeft gemaakt, b.v. *een scilt voir twaelf groten Holl.* De minuut heeft in plaats van grooten eene S met een verkortingsstreepje er boven. Dit teeken kan wel niets anders dan het woord *solidus* uitdrukken. Dat *solidus* = schelling bedoeld is, blijkt, onder meer, uit de rekening van den grafelijken rentmeester van

Zeeland, BOUWIJN JANSZON over het tijdvak 16 Aug 1342-14 Sept 1343 1) Deze rentmeester toch deed rekening en verantwoording op 16 September 1343 toen de op 16 December bevorens geboden evaluatie geldend was en gebruikte daarbij volgens zijne verklaring „*parment den scilt 18 ð gy gherekent*” Een groot is gelijk aan 8 ð Holl Achttien groot alzo = 18×8 of 144 ð Holl = $\frac{144}{12}$ of TWAALF SCHELLINGEN HOLL en niet groten Holl, gelijk VAN MIERIS verkeerdelyk las, daargelaten of grooten Holl wel oort hebben bestaan 2)

Met het oog op de begane vergissingen en de niet aangevulde verkorting, schijnt het mij gewenscht toe de bedoelde en voor de muntgeschiedenis van Holland zeker hoogst belangrijke evaluatie hier opnieuw en thans volkomen juist uit te geven Zie hier dan de oorkonde, zooals Reg EL 32 der Leen- en Registerkamer deze omvat „Item ghebiet mijn heere enen Hollanschen voir enen penning ende enen Brabandschen voir 2 ð Holl, — enen ouden groten coninx Tornaisen van Vrankerike voor 8 ð Holl, — 3 oude Enghelsche van Engelant voir 8 ð Holl, — ene gans voir $3\frac{1}{2}$ ð Holl, — ene gheselle 3) voir 6 ð Holl, — enen penning, die die grave van Ghelre slaet up den Hollanschen 2 miten ende die hi slaet up den Brabantschen voir 3 ob 4), — een gouden halling voir 9 ð Holl, — een gouden lam von 10 ð Holl, — een royael voir 11 ð Holl, — een scilt voir 12 ð Holl, — een lyoen voir 12 ð Holl ende 8 ð Holl, — een pawelyoen voir 13 ð Holl, — een dubeldoir

1) *De Rekeningen der grafelykheid Zeelandt* door Dr H G HAMAKER, deel II, blz 234 en volg

2) Ze bestonden toen ter tijd niet

3) In het handschrift staat ghes Noch VAN MIERIS noch VAN DER CHIJS hebben de verkorting aangevuld Dat het woord voluit geschreven gheselle is blijkt uit gelyktijdige grafelyke rekeningen waarin de gheselle tot ene waarde van 6 ð Holl meermalen voorkomt

4) Het handschrift heeft de letter o met een streepje er door Het teeken is eene verkorting van het woord obolus dat hier voor $\frac{1}{2}$ ð Holl gebruikt is

voir 17 β en de 4 \bar{d} Holl. Ende dit sal gheduren tot sinen wederzegghen. Ende dit peyment sal gaen al sine grafscip doir van Hollant ende van Zelant. Dit was ghedaen in den Haghe des manendaghes voir Sinte Thomaesdach int jair 42''.

's-Gravenhage.

AUG. SASSEN.
